

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Στη σκέψη του “Κώστα Αξελού”

Την Πέμπτη 29 Νοεμβρίου 2012 πραγματοποιήθηκε στη αίθουσα εκδηλώσεων του Μουσείου της Ακρόπολης ημερίδα φιλοσοφικού αναστοχασμού στη μνήμη του μεγάλου Έλληνα στοχαστή και Απόφοιτου του Σχολείου μας **Κώστα Αξελού**. Το πυκνό ακροατήριο είχε την ευκαιρία να απολαύσει επί 2,5 περίπου ώρες την Αιμιλία Βλαχογιάννη (που είχε και τη γενική επιμέλεια της εκδήλωσης) και τον καθηγητή Σπύρο Μοσχονά να αναφέρονται στη σκέψη του Αξελού, ενώ η εισήγηση του καθηγητή Θεοδόση Τάσιου, αν και αναφερόταν στην Αριστοτελική σκέψη, είχε έμμεση συνάφεια με τη σκέψη του Αξελού γοητεύοντας το ακροατήριο. Την εκδήλωση προλόγισε ο Πρόεδρος του Συλλόγου των Αποφοίτων της Βαρβακείου Σχολής Μάριος Μπαχάς που συντόνισε τους ομιλητές. Επιπλέον, ειδική μνεία οφείλει να γίνει στο χορηγό της εκδήλωσης, την εταιρεία Accenture, διευθύνων σύμβουλος της οποίας είναι ο Κυριάκος Σαμπατακάκης, μέλος του Δ.Σ. του Συλλόγου.

Η **Αιμιλία Βλαχογιάννη**, δόκτωρ φιλοσοφίας, διακεκριμένη σχολική σύμβουλος και πρώην διευθύντρια του Γυμνασίου της Βαρβακείου Σχολής, αναφέρθηκε διεξοδικά στη ζωή του Κώστα Αξελού μνημονεύοντας τους λόγους που οδήγησαν τον Κώστα Αξελό από κοινού με πολλούς άλλους Έλληνες να μεταβούν στο Παρίσι το 1945. Αυτό έγινε με υποτροφία του Γαλλικού Ινστιτούτου (επί Οκτάβιου Μερλιέ) προκειμένου να αποφύγουν τις συνέπειες από τη συμμετοχή τους στην ΕΠΟΝ. Στη συνέχεια, ανέπτυξε με σπονδυλωτό τρόπο αλλά και ιδιαίτερη προσοχή στην επιλογή των λέξεων, τα βασικά σημεία της σκέψης του Αξελού, αναλύοντας μεταξύ άλλων τις έννοιες **της πλανητικής σκέψης και του παιχνιδιού του κόσμου**, που έχουν κεντρική θέση στο έργο του Αξελού.

Ο καθηγητής φιλοσοφίας και πρώην διευθυντής της Βαρβακείου Προτύπου Σχολής **Σπύρος Μοσχονάς** τόνισε εμφαντικά ότι το πνεύμα της σκέψης του Αξελού είναι ελεύθερο, δεν κατηγοριοποιείται «σε καμία φιλοσοφική φράξια» και τον χαρακτήρισε **συμπαντικό και πλανητικό φιλόσοφο**. Επικέντρωσε στον τρόπο που ο Αξελός απαντά στο ερώτημα «τί είναι ο κόσμος» καθώς και στη διάκριση του κόσμου (η ανθρωπότητα) από τον Κόσμο (η οντότητα). Αναφέρθηκε στην κριτική στάση που διαμόρφωσε ο Αξελός απέναντι στο μοντερνισμό, το σκεπτικισμό του σε σχέση με την πρόοδο της τεχνικής σε αντιδιαστολή με την τέχνη για το ρόλο της οποίας ήταν ιδιαίτερα θετικός. Στην ακλόνητη πεποίθησή του για τη σκοπιμότητα να ζήσει κανείς έντονα τη ζωή του. Στην πεποίθησή του ότι προορισμός της φιλοσοφίας είναι η διαμόρφωση βιωματικής σχέσης του ατόμου μαζί της. Τέλος, αναφερόμενος στις απόψεις που διατυπώνει ο Αξελός στην «Ανοικτή Συστηματική», έργο της ώριμης σκέψης του μεγάλου στοχαστή, προχώρησε στη διαμόρφωση της εκτίμησής του για την απάντηση που δίνει σε σχέση με **το πρόβλημα του Θεού**. Ο καθηγητής Μοσχονάς, επικαλούμενος συγκεκριμένες διατυπωμένες σκέψεις του Αξελού, υποστήριξε την άποψη ότι παλεύοντας ο Αξελός με το θεμελιώδες φιλοσοφικό ζήτημα του Θεού, οδηγείται στη σκέψη ότι είναι αναγκαία **«η άρνηση της άρνησης περί του τέλους του Θεού»**, λαμβάνοντας υπόψη ότι στην έντονα υλιστικού περιεχομένου εποχή μας έχει συντελεστεί το τέλος του Θεού.

Οι απόψεις αυτές του καθηγητή Μοσχονά προκάλεσαν στη συνέχεια διαξιφισμούς στον διάλογο που ακολούθησε, ιδιαίτερα από μέρους της κας Κατερίνας Δασκαλάκη που υπήρξε σύντροφος του Κώστα Αξελού επί 3 δεκαετίες. Η κα Δασκαλάκη διατύπωσε ριζικά διαφορετική άποψη για την περί Θεού θέση του φιλοσόφου. Ο καθηγητής Μοσχονάς ωστόσο δεν μετακινήθηκε από τη θέση του επικαλούμενος πάντοτε τα γραπτά κείμενα του βιβλίου του Αξελού «Ανοικτή Συστηματική».

Ο καθηγητής του ΕΜΠ **Θεοδόσης Τάσιος**, επέλεξε να μιλήσει για μια «**διαφορετική ανάγνωση της αριστοτελικής μεσότητας**». Επιλέγοντας συγκεκριμένες διατυπώσεις από αριστοτελικά κείμενα, διατύπωσε την κατά Αριστοτέλη βελτιστοποίηση των ενεργειών που οδηγούν στην ευδαιμονία. Ο διακεκριμένος καθηγητής, συνεχίζει να εκπλήσσει τα ακροατήρια με την αναλυτική του σκέψη για όποιο θέμα επιλέγει να καταπιαστεί, χρησιμοποιώντας περίτεχνα τον ορθό λόγο και διαμορφώνοντας, μεταξύ άλλων, επί ορθογώνιου συστήματος αξόνων εναλλακτικούς συνδυασμούς με στόχο την αριστοποίηση των επιλογών του ατόμου. Ας σημειωθεί ότι η διάλεξη αυτή του καθηγητή Τάσιου θα δημοσιευθεί στο αμέσως προσεχές μέλλον.

Μεταξύ των εισηγήσεων, προβλήθηκε ένα ειδικό βίντεο που περιελάμβανε τις παρακάτω συνεντεύξεις, πάντα με την επιμέλεια της Αιμιλίας Βλαχογιάννη:

-Του ποιητή **Τίτου Πατρίκιου**, συμμαθητή του Αξελού στο Βαρβάκειο στα δύσκολα χρόνια της κατοχής (4 έτη μεγαλύτερός του ο Κώστας και δύο ο αδελφός του Χρήστος), που αναφέρθηκε στη συμμετοχή του στην ΕΠΟΝ αλλά και στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς του. Έτσι, ο Αξελός αν και αρχικά έδειχνε απρόσιτος αποδείχθηκε στη συνέχεια προσηνής και ανοικτόκαρδος προς τους συνομιλητές του. Τόνισε επίσης την άψογη χρήση της ελληνικής γλώσσας που διατήρησε διαχρονικά παρά την πολύχρονη διαμονή του στη Γαλλία.

-Της κας **Καραταΐδου** των εκδόσεων της ΕΣΤΙΑΣ, που επεσήμανε τη ζωντάνια της προσωπικότητας του Αξελού που είχε πάντοτε να πει κάποιες ιστορίες (συχνά από τα μαθητικά του χρόνια στο Βαρβάκειο !), ενώ ανέφερε ότι πάντοτε τον απασχολούσε η ανάγκη για ριζικότερες σκέψεις για το μέλλον της νέας Ελλάδος.

-Της ψυχαναλύτριας κας **Αϊξενστάιν** που τόνισε το γοητευτικό της προσωπικότητάς του, τη συχνή ροπή του προς την καλοζωία (μπονβιβέρ) με ιδιαίτερη αγάπη για το κολύμπι (στις ελληνικές θάλασσες βεβαίως !) και το σκι. Τόνισε ότι η σκέψη του παλινδρομούσε ανάμεσα στο Μάρξ και τον Φρόντ, αναφέροντας ωστόσο ότι σήμερα, πιθανότατα, ούτε ο πρώτος θα ήταν κομμουνιστής ούτε ο δεύτερος θα θεωρούσε ότι μπορεί να θεραπεύσει με τη μέθοδό του. Επίσης, της είχε εκφράσει την «έκπληξή του» (που ενδεχομένως ήταν συγκαλυμμένη πικρία) για το γεγονός ότι ερχόταν συχνά στην Ελλάδα ως επίσημος προσκεκλημένος του Γαλλικού Ινστιτούτου (δηλαδή του Γαλλικού κράτους) και ουδέποτε κάποιου ελληνικού φορέα.

-Του **κου Μαυροειδάκου**, των εκδόσεων ΔΕΣΜΟΣ στο Παρίσι, που τόνισε ότι ο ιδιαίτερος τρόπος που περπατούσε ο Αξελός σε συνδυασμό με τη μουσικότητα της φωνής του, από κοινού βεβαίως με το ισχυρό του πνεύμα, γοήτευσαν τη Φρανσουά Ζιλό με αποτέλεσμα το διαζύγιο της από το σύζυγό της Πικάσο για

χάρη του Αξελού.

Ακόμη, το video περιλάμβανε αποσπάσματα από ιστορικές εκπομπές της ελληνικής τηλεόρασης, όπου ο Κώστας Αξελός διατυπώνει τη σκέψη του με τον μοναδικό του τρόπο σε ιδιαίτερα υποβλητικούς χώρους, όπως η Αρχαία Αγορά των Αθηνών και ο ναός του Ηφαίστου.